కృతజ్ఞత

కథ

సూర్యప్రసాదరావు

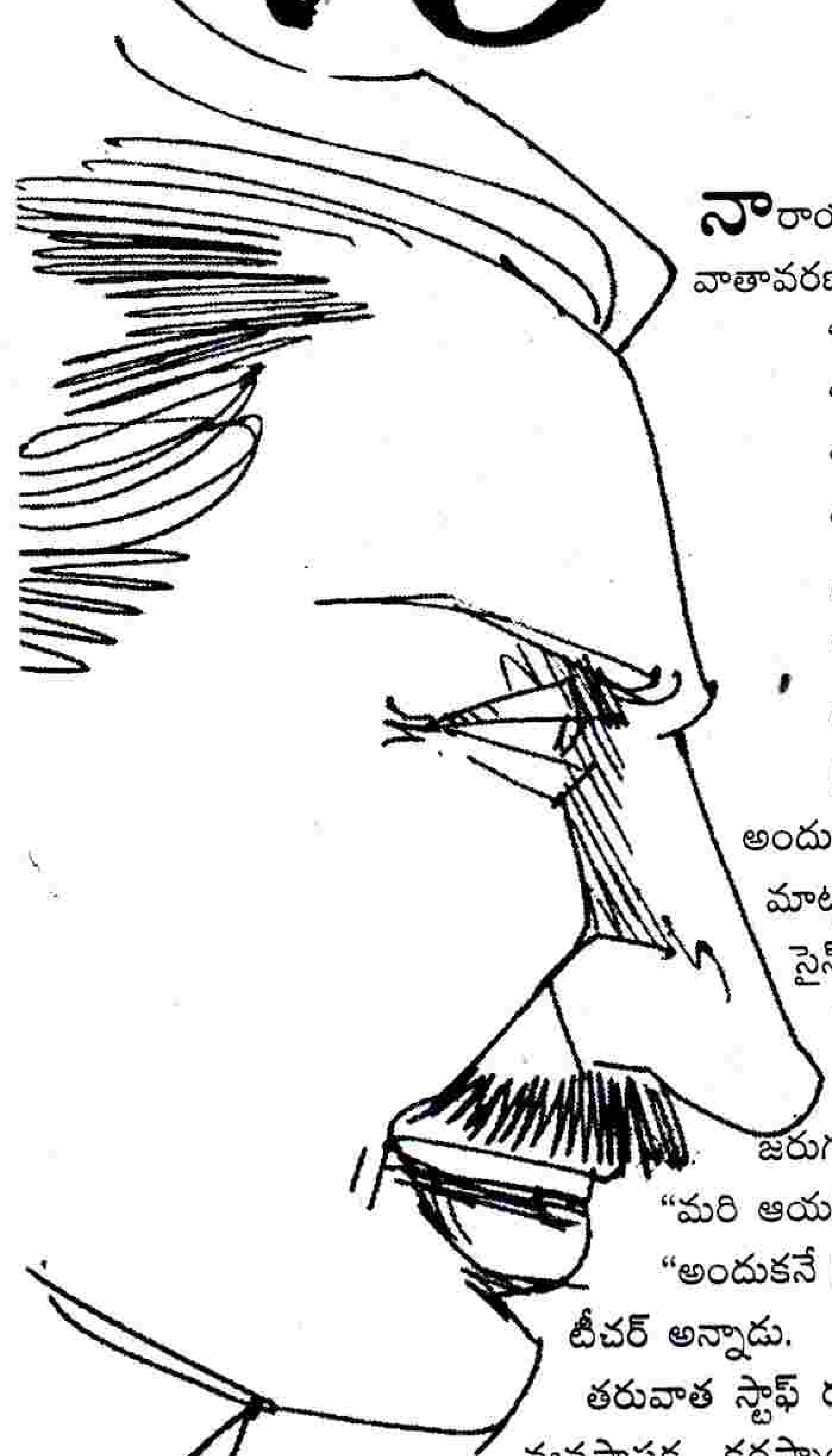

నారాయణరావుగారు పరమపదించారన్న వార్త మమ్మల్నందరినీ శోక సముద్రంలో ముంచి వేసింది. స్కూలు వాతావరణాన్ని విషాదంలోకి నెట్టివేసింది.

"ఇది నిజమా?!" కల కావాలని నా ఆకాంక్ష.

"నిజమే మాస్టారూ" తెలుగు చెప్పే టీచరు కర్చీఫ్‌తో కళ్ళు అద్దుకుంది.

"ఇది నిజమేనా మేడమ్" సైన్స్ చెప్పే టీచర్‌ను అడిగాను.

'నిజమే మాస్టారూ.. నిజమే. ముమ్మాటికీ నిజమే. ఆయన పోయారు" ఆమె నొక్కి వక్కాణించింది.

ఆయన పోయారని నిర్ధారణ జరిగిపోయింది.

"ఎప్పుడు? ఎక్కడ?" స్టాఫ్‌రూమ్‌లో ఉన్నవారందరివైపు సాలోచనగా చూశాను.

దాదాపుఇరవైమంది ఉన్న స్టాఫ్‌రూం.. ఓ హైస్కూల్‌కు సంబంధించింది.

ప్రైమరీ స్కూల్, సెకండరీ స్కూల్‌లో టీచర్లుగా పనిచేస్తున్న మేమంతా ఒకచోటే కూర్చుంటాం. అందులో తొంభైశాతం స్త్రీలు. పదిశాతం నాలాంటి మగటీచర్లు. ఎక్కువగా ఆడవాళ్ళలో ఆడవాళ్ళే మాట్లాడుకునే వాతావరణంలో నాకు హితులు, సన్నిహితులు.. స్నేహితులు.. నిత్యం నా వెంట వుండే సైన్స్ పుస్తకాలే. ఎప్పుడైనా సహవాసిగా సాహచర్యం నెరిపేది సంస్కృతం చెప్పే టీచరు.

"ఈరోజు ఉదయం పదిగంటలకు హైద్రాబాద్‌లో.." ఒకరు సమాధానం చెప్పారు.

"ఆయన బ్లడ్‌క్యాన్సర్‌తో బాధపడుతున్నారని తెలిసిందేగా.. ట్రీట్‌మెంట్ హైద్రాబాద్‌లో జరుగుతోంది. ఆయన హాస్పిటల్‌లోనే అంతిమశ్వాస వదిలారు"

"మరి ఆయనను చూడడమెలా?" మళ్ళీ నేనే ప్రశ్నించాను.

"అందుకనే ప్రిన్సిపల్‌గారు సంతాపసభ ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. అది కాగానే అంతా బయలుదేరి వెళ్దాం" సంస్కృతం టీచర్ అన్నాడు.

తరువాత స్టాఫ్ రూం అంతా నిశ్శబ్దం. నిర్వేదం. నిర్లిప్తత ఆవరించుకున్నాయి. నారాయణరావుగారు మా హైస్కూల్ వ్యవస్థాపక కరస్పాండెంట్. ఒక గవర్నమెంట్ హైస్కూల్‌లో టీచర్‌గా వుంటూ మా స్కూలును స్థాపించారు. స్కూలు నిర్వహణలో ఉన్న లోపాలన్నీ టీచర్‌గా వుంటూనే ఆకళింపు చేసుకున్నారు. విజయవంతంగా స్కూలు నిర్వహింపబడాలంటే ఏం చేయాలో తెలుసుకున్నారు. ఆచరణలోకి తెచ్చారు. గవర్నమెంట్ హైస్కూల్ నుండి మూడు సంవత్సరాల 'లీవ్' మీద బయటకు వచ్చారు. తనకు ఇష్టమైన పద్ధతిలో స్కూలును, వాతావరణాన్ని పనిచేసే విధానాన్ని తీర్చిదిద్దారు. విజయవంతమైన విద్యావేత్తగా పేరు తెచ్చుకున్నారు.

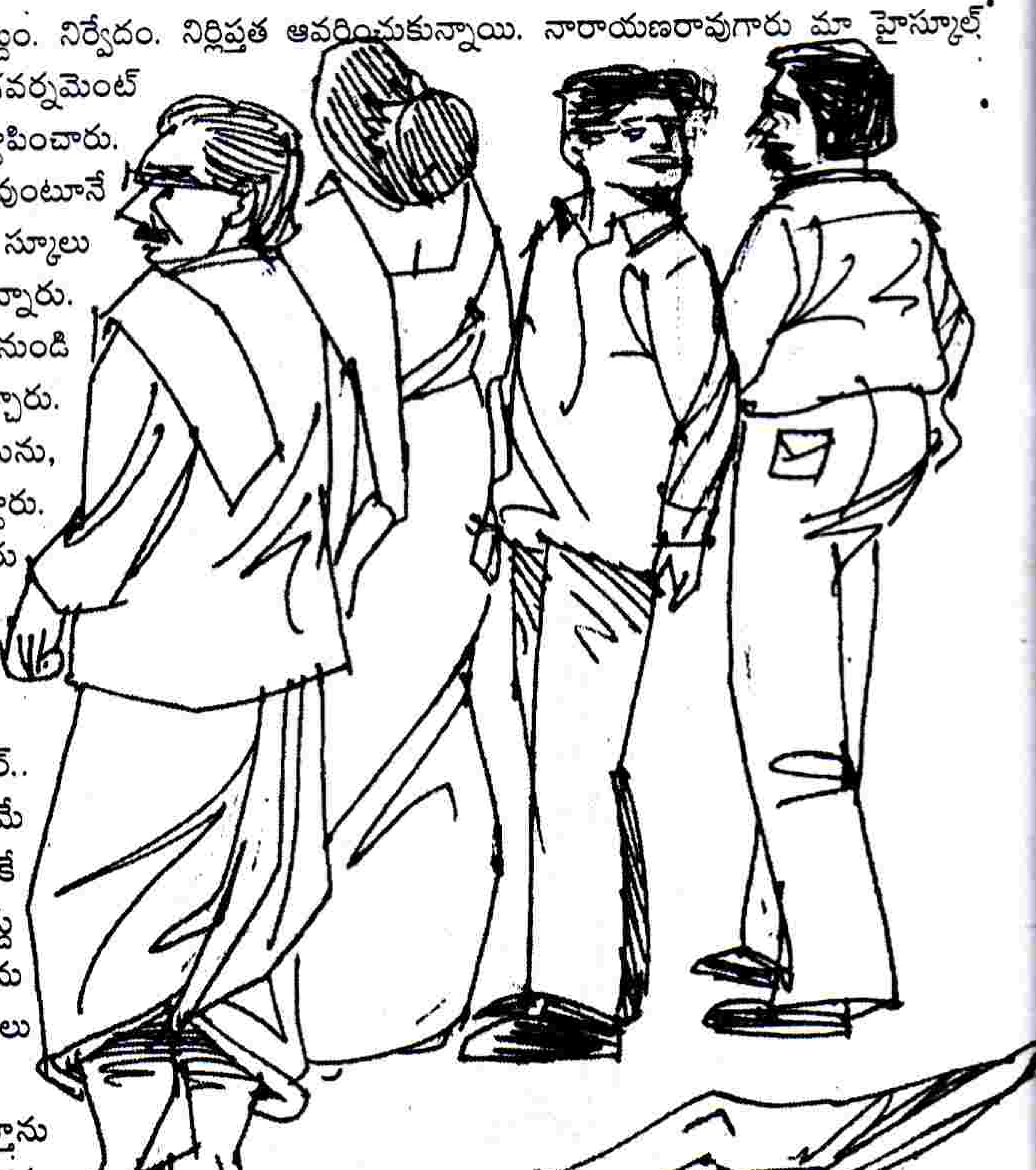

"బాబూ.. నా స్కూల్‌లో సైన్స్ చెప్పడానికి వస్తావా?"

సాక్షాత్తూ ఒకప్పటి నా టీచర్.. తన స్కూల్లో పనిచేయమని అడగడమే ఆనందం కలిగించింది. అప్పటికే చాలీచాలని జీతంతో.. గానుగెద్దు జీవితంలాంటి ఉపాధ్యాయవృత్తితో సతమతమౌతున్న నాకు ఆయన మాటలు పన్నీరు కురిపించినట్లయింది.

"తప్పకుండా వస్తాను మాస్టారూ.. మీ అంతటటివారు

పిలిస్తే రానా? విద్యారంగపు విలువ తెలిసినవారు. విద్యార్థిని ఏ విధంగా సమర్థవంతంగా తీర్చిదిద్దవచ్చో మంచి అవగాహన ఉన్నవారు. మీ నేతృత్వంలో పనిచేస్తే నాకూ తృప్తి.. తప్పకుండా వస్తాను మాస్టారూ" ఆయనకు అంగీకారం ఇచ్చేశాను.

మేము ఇచ్చే జీతం తక్కువగా వుంటుందేమో ఆయన సందేహంగా నావైపు చూశారు.

మొదట తక్కువగానే ఇచ్చినా రాబడి పెరిగేకొద్దీ మీకు ఎక్కువ ఇచ్చే అవకాశం వుంటుంది కదా మీ మీద నమ్మకం వుంది.. వచ్చేస్తున్నాను...

ఆ మరుసటి [illegible] నేను పనిచేసే స్కూల్‌కు రాజీనామా చేసి ఆయన నేతృత్వంలోకి వచ్చేశాను. నాతోపాటే మరో పదిమంది వచ్చి చేరారు. వారిలో [illegible] ఆడవాళ్ళు అందరూ పెళ్ళయిన వాళ్ళే. ఒకరు పెళ్ళి కాని యువతి. మరొకరు సంస్కృతం చెప్పే [illegible]

[illegible] ఒక్క మాట అడగనా మాస్టారూ?

అడగవయ్యా [illegible] వుంటుంది.. [illegible] నా మానస పుత్ర[illegible] నిజాయితీగా అన్నారు.

ఆడవాళ్ళేం పనిచే[illegible]గుతారు.. మాస్టారూ?

వాళ్ళే పనిచేయగలుగుతారయ్యా. అందరూ పెళ్ళయినవాళ్ళు.. భర్తలు ఉద్యోగస్తులు. మధ్య తరగతి స్థాయి కంటే కొంచెం పై స్థాయిలో ఉన్నవాళ్ళే. మనం ఇచ్చే జీతంపై అధార పడరు. కొంచెం తేడాలున్నా ఫరవా లేదు. ఉదయం వచ్చిన వాళ్ళు

సాయంత్రందాకా ఎక్కడికీ పోరు. వేరే వ్యాపకాలేమీ వుండవు. స్కూలు వాతావరణం వరకూ బాగా ఉపయోగపడతారు. బయట కార్యక్రమాలకంటావా.. నువ్వు ఉన్నావు. సంస్కృతం టీచర్ ఉన్నాడు. అన్నిటికీ మించి నేనున్నాను.

ఆయన మాటలే నిజమనిపించాయి. స్కూలు స్థాపించి సంవత్సరం తిరగగానే ఎనలేని పేరు ప్రఖ్యాతులొచ్చాయి. విపరీతంగా ఎడ్మిషన్‌లు జరిగాయి. ఉన్న జాగాలోనే రెల్లుగడ్డితో గుడిసెలుగా కట్టి క్లాస్‌రూంలు నిర్మించబడ్డాయి. స్కూల్ యాజమాన్యానికి రాబడి పెరిగింది. మాకూ జీతాలు పెరిగాయి. గ్రాంట్..... ఎయిడ్‌కు అప్లై చేస్తున్నాను.. మీరేమంటారు? ఒకసారి ఆయన స్టాఫ్ మీటింగ్‌లోనే మమ్మల్ని అడిగారు.

మాకూ అంతకంటే కావలసినదేముంది? రోగీ అదే కోరుకున్నాడు. వైద్యుడూ అదే ఇచ్చాడట. మా సంపూర్ణ సహకారాలు అందిస్తామని మేం వాగ్దానం చేశాం.

ఆ కార్యక్రమానికి సంబంధించిన ఫైళ్ళన్నీ తయారుచేసి పై అధికారులకు అందించేసరికి మాకు సరిగ్గా రెండు నెలలు పట్టింది. రోజుకు పదహారు గంటలు పనిచేస్తేనే అది సాధ్యపడింది. అసాధ్యాన్ని సుసాధ్యం చేయడమే ఆయన మాకు నేర్పిన విద్య.

గవర్నమెంట్ స్కూల్ టీచర్లతో సమానంగా జీతాలు విడుదలయ్యాయి. వాళ్ళకు వర్తించే అన్ని సౌకర్యాలు మాకూ వర్తిస్తాయని తెలిసినరోజు మా ఆనం దానికి అవధులు లేకుండాపోయాయి.

అప్పటిదాకా స్వల్ప సంఖ్యలో ఉన్న నాన్ టీచింగ్ స్టాఫ్ మెంబర్ల సంఖ్య పెరిగింది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం సులువైంది.

టీచింగ్ డైరీలు, సిలబస్ రిజిష్టర్లు, లెసన్ ప్లాన్‌లు క్లాస్ షెడ్యూల్స్ తయార వుతున్నాయి. ఆ సందర్భంగా జరిగిన స్టాఫ్ మీటింగే అభినందనసభగా రూపాం తరం చెందింది. నా వయసు కేవలం పది సంవత్సరాలే. అంటే ఆశ్చర్యపోతున్నారు కదూ. అదీఇక్కడ నాకున్న అనుభవం విలువ. ఒక మాట తెలియనివారు అధ్యాపక అక్షరాభ్యాసం చేయించి ఈ స్థాయికి తెచ్చిన నారాయణరావు గారికి ఆ జన్మాంతం రుణపడి వుంటాను అని ఒకరంటే

ఆయన మాటల ప్రభావమో.. సహజంగా నాకున్న వృత్తిపట్ల అంకితభావమో మా స్కూలుకు రాష్ట్రస్థాయి ఉత్తమ హైస్కూలుగా తీర్చిదిద్దింది. ఫలితంగా మా స్కూల్ శాఖలు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమైన పట్టణాల్లో విస్తరించాయి. అత్యధిక విద్యా సంస్థలుగా నమోద య్యాయి. ఉన్నత విద్యాప్రమాణాలు పాటించే విద్యాలయాలు అయ్యాయి.

ఇక్కడ నాకు డబుల్ ప్రమోషన్ వచ్చింది. ఎక్కడో ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో రోజూవారీ కూలికి పనిచేస్తున్న నాకు డైరెక్ట్‌గా హైస్కూల్ స్థాయి టీచర్‌గా ప్రమోషన్ ఇచ్చిన నారాయణరావుగారికి ఏమివ్వగలను? కృతజ్ఞతా కుసుమాలు తప్ప.. పాదాభివందనాలు తప్ప.. ఒకరన్నారు..

నారాయణరావుగారు నా మానస పితృపాదులు. నా తల్లిదండ్రులు నాకు జన్మనిస్తే ఆయన నాకు టీచర్‌గా మరో జన్మనిచ్చారు. నాకు ఈ జీవితాన్ని ప్రసాదించిన మహనీయ మహిమాన్విత మహర్షి. ఒకరు ఆయనకు కృతజ్ఞతలు చెప్పారు.

ఒకరు ఆయనను అభినవబ్రహ్మ అంటే మరొకరు ఆయనను అభినవ విష్ణు అన్నారు. ఏమిచ్చినా, ఎంతిచ్చినా ఆయన రుణం తీరదన్నారు.

నారాయణరావుగారు అన్నీ మందస్మిత వదనారవిందంతో విన్నారు. నాపట్ల ఇంతగా కృతజ్ఞత ప్రకటించినందుకు నేను కూడా కృతజ్ఞుడిని. కానీ మీరు చూపించాల్సిన కృతజ్ఞతలు వృత్తిపట్ల చూపించండి. అంకితభావం. అధ్యాపక అర్చకత్వం పట్ల ప్రకటిం చండి. అప్పుడు మీరు ఎవరి రుణం తీర్చుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. వృత్తిని మీరు ఆరాధిస్తే వృత్తినే దైవంగా పూజిస్తే మీరు నాకు చెల్లించే రుణం తీరినట్లవుతుంది. రుణం తీర్చుకున్నవారవుతారు. అందుకే మీరు వృత్తిని ప్రేమించండి వృత్తినే ఆరాధించండి. వృత్తినే పూజించండి ఆయన నిష్కల్మషంగా తన సందేశం వినిపించారు.

ఆయన మాటల ప్రభావమో.. సహజంగా నాకున్న వృత్తిపట్ల అంకితభావమో మా స్కూలుకు రాష్ట్రస్థాయి ఉత్తమ హైస్కూలుగా తీర్చిదిద్దింది. ఫలితంగా మా స్కూల్ శాఖలు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమైన పట్టణాల్లో విస్తరించాయి. అత్యధిక విద్యా సంస్థలుగా నమోద య్యాయి. ఉన్నత విద్యాప్రమాణాలు పాటించే విద్యాలయాలు అయ్యాయి.

నారాయణరావుగారికి [illegible] కాదు. నెలలో టైంటేబుల్ వేసుకుని అన్ని హైస్కూళ్ళు [illegible]వారు. పనితీరును సమీక్షించేవారు. [illegible] మా స్కూల్‌లోనే [illegible]. ఆయనకు మా స్కూలే [illegible]. మేమంతా మానసపుత్రులం. గత సంవత్సరమే స్కూల్ రజతోత్సవం చేసుకుంది.

నాకు బ్లడ్ కాన్సర్ వచ్చిందయ్యా ఆయన నవ్వుతూనే చెబుతుం దేవారు. ఆశ్చర్యం వేసింది. అంత కూల్‌గా ఉన్న ఆయనలో స్థిత ప్రజ్ఞత కనిపించింది. నిజమా మాస్టారూ నా చెవులను నేనే నమ్మ లేకపోయాను. నిజమేనయ్యా.. ట్రీట్‌మెంట్ జరుగుతోంది. మహా అయితే అయిదారు నెలలు జీవిం చేది జాతస్య మరణం ధృవం. పుట్టినవాడెవడైనా గిట్టక తప్పదు. ఇవాళ కాకపోతే రేపు ఎప్పుడైనా పోవలసిందేగా నిర్లిప్తంగా నవ్వేసే వారు.

ఆరోజు మొదలు వారానికోసా రయినా ఆయన ఆరోగ్యం గురించి వాకబు చేసేవాళ్ళం. ఉన్నది ఒక్కగా నొక్క కూతురు. ఆమె దగ్గరే ఆయన వుంటున్నారు. ఆమె పర్యవేక్షణ లోనే కాన్సర్ ట్రీట్‌మెంట్ జరుగుతోంది. అప్పుడప్పుడు కొంచెం తేరు కున్నట్టుగా కనిపిస్తున్నారు. సులువుగా ఉన్నప్పుడల్లా స్కూలుకు వస్తుండేవారు. పరిసరాలన్నింటినీ పరిశీలిస్తూ తన్మయావస్థలో మునిగిపోయేవారు.

ఆయన స్కూల్లో ఉన్నన్ని రోజులు ఇద్దరు స్వీపర్లు ఆయన బాగోగులు చూసేవారు. స్కూల్లోనే ఉన్న గెస్ట్ రూంలో ఆయన ఉంటే ఆయనకు కావలసినఅల్పాహారం మొదలుకొని నిద్రపోయేంతవరకూ వాళ్ళే కాపలా వుండేవాళ్ళు. ఆయనను కంటికి రెప్పలా చూసేవారు.

సరిగ్గా రెండు సంవత్సరాల క్రితం ఇద్దరు ముస్లిం మహిళలను స్వీపర్లుగా ఆయన అపాయింట్ చేశారు. అదే వాళ్ళ కృతజ్ఞత. ఆయన ఉన్నంతకాలం వాళ్ళు ఆయనకు దేవుడిలా చూసుకుంటారు. రోజూ ఆయన ఆరోగ్యం గురించి మమ్మల్ని వాకబు చేస్తూనే వుంటారు. ఆయన చనిపోయారనే వార్త వాళ్ళ కళ్ళలో ఎడతెగని

హిందీ సాహిత్యవనంలో విరిసిన కవితాసుమం మహాదేవి వర్మ. ప్రయాగ మహిళా విద్యపీఠ్‌కి ఆమెకి ప్రిన్సిపాల్. ఆమెని అంతా గురూజీ అని పిల్చేవారు. ఆమె పాదాలకి విద్యార్థులు నమస్కరించేవారు. తెల్లని ఖద్దరు చీరలు, చాలా కఠినమైన మొహంతో ఉండేదామె, కానీ మనసు వెన్న, పూలంటే ఆమెకి చాలా ఇష్టం కానీ ఒక్క పువ్వుని కూడా ముట్టుకోనిచ్చేది కాదు. ఒక అమ్మాయి పూలు కోసిందని ఎండలో నిలబెట్టిందామె. ఎవరో పూలగుచ్ఛం ఆమెకివ్వగానే, కోపం మరచి ఆ పిల్లని వెంటనే లోపలికి పంపేసింది. హోలీ పండగకి ఎవరైనా ఇంటికెళ్లకుండా హాస్టల్‌లోనే ఉంటే, ఆ పిల్లల్ని తనింటికి తీసికెళ్లి స్వీట్స్ పెట్టేది. అవి కూడా తను స్వయంగా చేసినవే. ఆమె దత్తపుత్రుడు డాక్టర్ రాంజీ ప్రసాద్ తనింటికి వెనక ఎన్నో పక్షుల్ని పెంచేది. నెలకి రెండు హిందీ సిన్మాలు చూడడానికి హాస్టల్ పిల్లలకి పర్మిషన్ ఇచ్చేదామె. ముందుగా ఆసిన్మా కథని వాళ్లు ఆమెకి రాసి చూపించి తీరాలి. అప్పుడే అనుమతించేది. సెక్షాల్ని తనే స్వయంగా మాట్లాడి, అందులో ఎక్కించి పంపేది. ఫస్ట్‌క్లాస్ నించి ఎం.ఎ. దాకా ఉన్న ఆ మహిళా పీఠ్ ప్రిన్సిపాల్‌గా ఆమె చేసిన సేవలు అనంతం. ఢిల్లీ

సాహిత్యవనంలో విరిసిన కవితాసుమం

వెళ్లినప్పుడల్లా జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఇంటికెళ్లేది. ఒక్క నిముషం కూడా వెయిట్ చేసేది కాదు. "అలహాబాద్ నించి మహాదేవి వచ్చింది. అని నెహ్రూకి చెప్పు" అని నౌకర్లని పంపటం, ఎంత పనున్నా నెహ్రూ వెంటనే అక్కడ వాలటం జరిగేది. మరి ఎంత ప్రధాని అయినా, మహాదేవికి అంత గౌరవం ఇచ్చేవాడు పండిట్ నెహ్రూ.

బాలీవుడ్ హాట్ హీరోయిన్ మల్లికా షెరావత్ నేడు సిన్మాల్లో తక్కువగా కన్పిస్తున్నా ఆమె అభిమానులు మెండు. టి.వి. రియాల్టీ షోలలో ఆమెని గూర్చిన చర్చరానే వస్తుంది. పేపర్లలో కూడా ఆమెది సెన్సేషనల్ న్యూసే, న్యూయార్క్ సిటీ ఫ్యాషన్ వీక్‌లో

బాలీవుడ్ మార్లిన్ మన్రో

ఏంజలీనా జొలీ, జూలియా రాబర్ట్స్ లాంటి వారికి ఫోటోలు తీసే పాట్రిక్ మాక్‌మిలన్ అనే ఫోటోగ్రాఫర్ ఆమెకి "బాలీవుడ్ మార్లిన్ మన్రో" అనే ఇతాబు ఇచ్చాడు. ఆమె పెదాలు ఊరించే మామిడి రసాలు అన్నాడు. మిగతా హాలీవుడ్ భామల్ని పక్కకి పెట్టి ఈమెనే ఫోటోలు టకటకా తీశాడట! పైగా ఆమెని గొప్పవారికి పరిచయం చేశాడట. తావలచింది రంభ అన్నారందుకే. ఆమె జాకీచాన్ సిన్మా "మిత్" లో నటించింది.

కన్నీరు పెట్టించింది. నారాయణరావుగారి అంతిమ సంస్కారాలకు హాజరయ్యేవారు సిద్ధంగా వుండండి.

వ్యాన్ మాట్లాడుతున్నాను. మనిషికి రెండు వందల రూపాయ లవుతాయి. ఇప్పుడే ఇవ్వాల్సిన అవసరం లేదు. ముందు స్కూలు డబ్బునుండి ఖర్చు పెడతాను. ఈ నెల జీతంలో కట్ చేసి తీసుకుంటాను.అందుకు సిద్ధమయ్యే వాళ్ళు రండి ప్రిన్స్‌పాల్ ఆహ్వానం పలికింది. అమ్మో నేను రాకూడదు. ఈమధ్యనే మా అమ్మాయి పెళ్ళి చేశాను ఒకరంటే..

మా వాడి వివాహం చేసి ఇంకా సంవత్సరం కాలేదు.. మరొకరన్నారు.. ఈమధ్యనే మావాడి ఉపనయనం చేశాను నేను రాకూడదు.. ఒకరన్నారు ఆయన రుణం తీర్చుకోలేమన్నవారు అయన లేకపోతే నేనీ ఉద్యోగానికి వచ్చే దానినే కాదు అన్నవారు అయనే నాకీ జీవితం ఇచ్చిందన్నవారు.

నాకు డబుల్ ప్రమోషన్ వచ్చిందన్నవారు.. ఆయన ముందు ఎన్నో కృతజ్ఞతలు ప్రకటించిన వారు క్రమంగా జారుకున్నారు. ఇరవై మంది స్టాఫ్‌లో బయలుదేరడానికి సిద్ధపడిన వాళ్ళం ఎనిమిదిమంది. ఇంకా రెండు సీట్లు ఖాళీగా ఉన్నాయి.

మీకు ఇబ్బంది లేకపోతే మేమిద్దరం వస్తాము సారూ ఇద్దరు స్వీపర్‌లు మాముందు చేతులు కట్టుకుని నిలబడిఉన్నారు.

సీట్లు లేకపోయినా సారూ క్రిందయినా కూర్చుంటాం. మన పెద్దసారును చూడాలని వుంది. మళ్ళీ ఆయనను చూడలేంగదా.

మరి రెండు వందల రూపాయలు ఇవ్వాలి కదా. మీకు ఇచ్చే జీతమే ఏడు వందల రూపాయలు సందేహంగా ప్రిన్స్‌పాల్ అంది.

ఈ నెల జీతంలో రెండు వందలు కోసేసుకుని ఐదువందలు ఇప్పించండి మీరు ఏమయినా చేయండి మేడమ్‌కు ఆయన్ను ఆఖరుసారి చూపించండి.

అప్పటిదాకా అణచుకున్న దు:ఖం వారి కళ్ళ నుండి కట్టలు తెంచుకుని ప్రవహించింది. నిరుపేదలైన వారి మనసుల్లోంచి వెలువడిన అకల్మషమైన కృతజ్ఞతా భావానికి ఆయనను చివరగా చూడాలనుకున్న ఆత్మీయతా భావానికి చెయ్యెత్తి నమస్కరించాలని పించింది.